

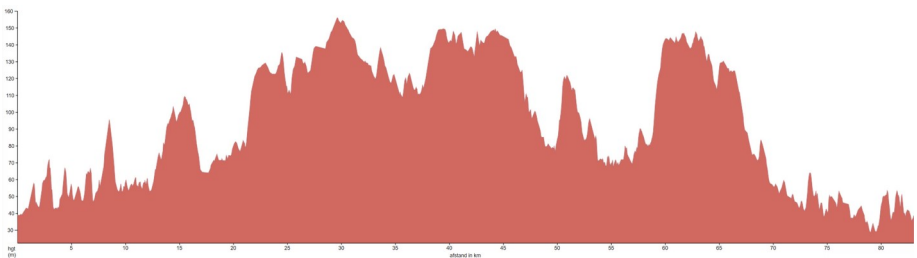
Charlepoeng, commandant

1792 - 1795

Gebruikerstip - Voor het volgen van de route is enkel de rechtopstaande tekst van belang; waar we de knooppunten volgen zijn deze vet gedrukt en waar we van deze punten afwijken zijn de straatnamen vet gedrukt. De cursief gedrukte tekst verschaft enkel inhoudelijke toelichting omtrent de centrale figuur van Charlepoeng.

Afstand - Deze toer in westelijk Waals-Brabant vergt met zijn 83 km, en heel wat bergop zoals aangegeven in dit hoogteprofiel, een aangepaste aanpak en goede benen. Ook een stevige fiets is aangeraden om in het juiste verzet het steeds wisselend wegdek van grind, hobbelige kassei en brokkelige asfalt te weerstaan.

Fietsnetwerk - De fietsroute sluit aan op het fietsknooppunten-netwerk van de provincies Vlaams-Brabant en Waals-Brabant, de Brabantse Pijl Cycling Route en de Big Bang Route. De spoorverbinding Leuven – Ottignies biedt met de stations van Oud-Heverlee, Sint-Joris-Weert, Pécrot en Gastuche een comfortabele ‘poort’ tot deze historisch en landschappelijk aantrekkelijke streek.

GPS gegevens - https://ridewithgps.com/collections/23393?privacy_code=MziBmBQyjexFDein

Dankwoord – Deze brochure in een serie van drie biedt een summiere samenvatting van het grondig werk over Charlepoeng gedaan door Erik Martens (1939-2015) uit Sint-Agatha-Rode.

Het verhaal van Charles François Jacqmin (1761-1799) situeert zich in de driehoek Brussel - Villers-la-Ville – Leuven. Zijn jeugd als zoon van een drankhandelaar (1761-1785) en zijn huwelijksleven (1785-1791) te Brussel hadden alle kiemen in zich voor een tot de verbeelding sprekend levenspad. De wandellus “Charlepoeng, legendarisch” licht bij wijze van eerste kennismaking een tipje van de sluier.

Zijn ‘militaire’ loopbaan (1792-1795) bracht hem naar de geboortestreek van zijn vader (Braine-l’Alleud) en van zijn moeder (Villers), en vormde de inspiratie voor de fietslus “Charlepoeng, commandant” die de bovenloop van Laan en Dijle verkennt.

Om den brode aanvaardde Charles om soldaten te ronselen in Brabant en Vlaanderen voor het Oostenrijkse leger. De Oostenrijkers verloren echter de slag van Fleurus op 26 juni 1794 en Charles werd als krijgsgevangene ‘op parool’ geïnterneerd in Charleville, het departement van de Ardennen, nu gelegen in Frans-Vlaanderen.

In blauwe voermanskiel en met een geschreven opdracht steenkool te vervoeren voor een Frans wapenatelier te Libreville (Charleroi) kon hij Charleville verlaten. Te Leuven slaagde hij erin zich op 26 februari 1795 een paspoort toe te eigenen van ene François Van Pée, van geboorte van Ottenburg en gedomiciliëerd in de Dijlestad¹.

Het vervolg van zijn omzwervingen – na zijn ter dood veroordeling – brengt ons oostwaards, waar hij zich met de steun van de Vlaamse clerus schuil hield in de bossen en beemden van Zuid-Dijleland. De fietslus “Charlepoeng, vogelvrij” volgt hem in zijn laatste voetsporen.

¹ Martens, E., *Cousin Charles de Loupaigne. Brigand uit het Oude Brabant. 1761 – 1799 – 1949. Laatste gewapende verdediger van het Ancien Régime*, Bijdrage tot de Geschiedenis van IJse-, Lane- en Dijleland, Leuven, 1992

Charlepoeng, commandant (1792-1795)

De bovenloop van Laan en Dijle

Na 'op verhaal te zijn gekomen' verlaten we Herberg 't Klein Verzet naar rechts, op weg naar het brongebied van de Laan in Plancenot.

We volgen de **Abstraat** naar Tombeek tot het T-kruispunt met de **Waversesteenweg** waar we naar links en onmiddellijk terug naar rechts afdraaien. We volgen de **Kerkstraat** en de kerkmuur van de Sint-Bernarduskerk, en houden links aan bij het oversteken van de Lanestraat die er met de Vorststraat **fietsknooppunt 20** vormt.

In de Vorststraat blijven we richting knooppunt 19 fietsen. Op de taalgrens passeren we het waterzuiveringsstation van Rozieren dat op de Laan de vervuilende lozingen van GlaxoSmithKline (GSK) moet neutraliseren.

Op het T-kruispunt dat tevens een oprit is van de autosnelweg E411 (voorzichtig!) nemen we naar links en even naar beneden naar rechts onder de snelweg. Op **knooppunt 19** komen we aan bij het grasplein voor de neoclassicistische kerk Saint-André (1844) van Rosières. De dorps rust is schijn want het plan tot aanleg van een afrit voor de snelweg Brussel – Namen beroert de gemoederen en bedreigt de kerk.

We vervolgen nog eventjes **Rue de la Hulpe** om ietwat hogerop links de Rue de Grand Cortil te nemen zodat we even kunnen genieten van het bospad in het broek van de Laan. We blijven richting knooppunt 21 volgen. Rechts achter het groen van de Rue de Plagniau ligt de GSK chemievestiging van Rixensart verscholen.

In de Rue de Plagniau nemen we de eerste straat rechts, passeren een rotonde waar we de weg naar beneden vervolgen om zo **knooppunt 21** te bereiken.

Indien we toe zijn aan een ruststop kunnen we hier rechtdoor voor knooppunt 16 om even rond het 'Lac de Genval' te fietsen dat deels op Overijse en deels op La Hulpe is gelegen.

Indien we het Meer van Genval rechts laten liggen dan vervolgen we de weg naar links richting knooppunt 31. Onder en onmiddellijk na de spoorwegbrug nemen we naar links en volgen op een klein pad de treinverbinding Brussel – Louvain-La-Neuve tot aan het station van Rixensart en **knooppunt 31**.

Daarmee begint als het ware een rit langs de 'beau monde du Brabant Wallon' richting 'Plage de Renipont'. Fraaie villawijken, verstedelijkte winkelcentra en complexe spoor- en weg infrastructuur wisselen zich af en noodzaakt de schaarse fietser tot voorzichtigheid en aandacht voor de juiste weg.

We steken het stationsplein over en gaan voor **knooppunt 23** via een stukje Ravel Wavre – Waterloo (L320). Dit brengt ons naar Renipont Plage, gelegen bij **knooppunt 24**. Waterpret sinds 1937 waar de 'jeugd van toen' uit de Druivenstreek aangename verkoeling vond tijdens warme zomerdagen.

We zetten de weg verder naar Lasne richting **2-voudig knooppunt 26**. We passeren de neoromaanse kerk Sainte-

Gertrude (1881) op onze rechterkant en op de rotonde van het **2-de knooppunt 26** fietsen we rechtdoor via staatsbaan N271 rechtdoor te fietsen naar Couture-Saint-Germain, tot **2-voudig knooppunt 47**.

Links van de N271 nemen we er een kijkje naar wat overblijft van de abdij van Aywiers². Hier verbleef de Heilige Lutgardis van Tongeren (1182–1246). Zij had er verscheidene visioenen en door haar 40 jaar onvoorwaardelijke trouw aan God en taal bracht ze het tot patroonheilige van Vlaanderen, én van 't Klein Verzet. De poort genoemd naar onze schutsvrouw bevindt zich op een 250-tal meter voorbij de Noorderpoort, waar een gedenkplaat werd aangebracht ter ere van 'Sainte-Lutgarde'.

Rechts van de N271 nemen we een vrij lange bergop in kassei, recent voorzien van fietsstroken in beton, tot het **2de knooppunt 47**. Daar gaan we voor richting knooppunt 48. In de tijd van Charlepoeng werd deze afslag reeds op gelijkaardig manier ingekleurd, zoals te zien op de Ferarriskaart achteraan deze brochure.

Inderdaad een lange bergop, doch vergeet het niet, ook met de fiets in de hand komt men door gans het land.

De beloning is een open landbouw-plateau met vergezicht op de Leeuw van Waterloo, en eveneens een prachtig 'entrée' tot het dorp

Plancenot.

2 Aanvankelijk een groepering van vrome vrouwen opgericht in 1195 in Awirs (Luik) die zich aansloot bij de orde van Citeaux (abdij van Aulne) en zich tenslotte definitief vestigden in Couture-Saint-Germain. De Cisterciënzerinnenabdij werd verschillende keren geplunderd en verwoest, en uiteindelijk opgeheven en verkocht (1796) tijdens de Franse Revolutie.

Het biedt ons een bucolisch uitzicht dat even doet wegdromen naar het platteland van de 18de eeuwse reiziger die na een lange dagtocht uitkeek naar een dorp waar hem verkwikkende rust en gastvrijheid wachtten.

Bij aankomst in Plancenoit, zien we op onze rechterkant een van de monumenten ter nagedachtenis van de Slag van Waterloo; hier betreft het een herdenking van Pruisische soldaten die hun leven lieten in het gevecht tegen de troepen van Napoleon. En enkele meters verder in de rotonde een monumentaal tribuut aan de Jonge Garde van Napoleon die hier op de avond van 5 juni 1815 er nog in geslaagd waren 'succesvol' diezelfde Pruisen in de pan te hakken, of hoe cynisch moorddadig oorlog is en blijft !

Bij de neogotische kerk Sainte-Cathérine (1857) kunnen we wat geschiedenis opsnuiven van het Napoleontisch oorlogsgeweld. In de Rue Sainte-Cathérine biedt de herberg 'Le Gros Vélo' een mogelijkheid om iets te drinken, en te eten als de keuken open is. Bij het verlaten van deze herberg nemen we links de straat naar beneden en kruisen de Rue de la Bachée. Hier bevindt zich de pastorij op huisnummer 11 en in de tuin van nr 17 ontspringt de Laan.

Van hieraf zetten we ons schrap om het waterbekken van de Laan te wisselen voor dat van de Dijle. De Dijlebronnen bevinden zich op het afgesloten waterwinningsgebied van Houtain-Le-Mont.

Via Rue Al'Gatte en Chemin de la Maison du Roi bereiken we **knooppunt 84** op de Chaussée Charleroi – Bruxelles. We steken over (voorzichtig!) en volgen de steenweg naar links tot **knooppunt 83**. Daar slaan we rechts af voor een mooie tocht door de velden.

Op **knooppunt 76** nemen we naar links en verlaten daarbij even het fietsnetwerk. Het wordt vrij hobbelig en houden rechts aan, fietsen onder de N25 door waarna de weg naar rechts even de N25 volgt tot die links afbuigt en in het dorpje Promelles de Route de Lillois kruist. Hier kunnen we aan een automaat de drinkbus vullen met melk vers van de koe.

We vervolgen onze weg en zetten ons met **knooppunt 77** terug op het netwerk, terwijl we genieten van een stukje Ravel Ligne 141, tot op **knooppunt 78**. Daar slaan we links af en rijden richting knooppunt 79.

We houden links aan tot de afslag naar rechts voor knooppunt 79. We houden opnieuw links aan en

verlaten het fietsnetwerk om het dorp Loupoigne te bezoeken. Belangrijk omdat Charles François Jacqmin immers zijn roepnaam ‘Cousin Charles de Loupoigne’ – in ‘t Vlaams verkort tot ‘Charlepoeng’ - aan dit dorp ontleende .

Charles arriveert in juni 1795 in Loupaigne aan de bovenloop van de Dijle. Hij was niet langer berooid maar voorzien van een goed gespekte beurs en geloofsbrieven om 'U' tegen te zeggen. Charles vond er een onderkomen bij het gezin Lecocq in Villers, verwanten van zijn moeder, en kreeg steun uit Braine-l'Alleud, het geboortedorp van zijn vader. Hij was er thuis in de abdij van Villers-la-Ville, alsook de Ferme de Gémioncourt te Baisy. Antoine, leidekker te Baulers, en zoon uit het gezin Lecocq, fluisterde dat 'son cousin Charles de Loupaigne' mannen wierf in naam van de Oostenrijkse keizer. En Charles stapte daar gretig in mee en schuimde de kermessen af van Marbais, Sart, Houtain, Genappe, Baisy, Ways, Vieux-Genappe en Glabais op zoek naar dergelijke 'durvers'. Rond kerstmis 1795 verbleef Charles bij Joseph Pinchart in Ry d'Hez.

In Loupaigne wordt het 'kerkplein' van de Eglise de Saint-Jean-Baptiste (1833) afgezoomd door twee machtige vierkantshoeven die worden gerestaureerd als deel van de Indrani Lodge. Hier kan in de meest luxueuze omstandigheden gewerkt worden aan de versterking van de inwendige en uitwendige mens.

Links van de kerk van Johannes de Doper brengt **Chemin de la Dyle** ons langs de watermolen. De watermolen wordt aangedreven door de Dijle, hier reeds een krachtig riviertje op slechts een 4-tal km van haar bronnen in Houtain-le-Val en Houtain-le-Mont.

We steken de Rue de Centre over naar **Place de Nikolay**, een centraal gelegen grasplein. Daarna nemen we de **Chemin du Cousin Châles** naar rechts. Deze leidt terug naar **Rue du Centre** waar we op het eerste kruispunt **Rue aux Saules** links inslaan.

We houden links aan en via de **Chemin du Vert Baty** komen we uiteindelijk op de kruising met een drukke baan, de N5a of Rue Dernier Patard. Deze steken we over en vergewissen er ons van dat we aan de overkant wel degelijk onmiddellijk naar rechts de **Rue de l'Egalité** volgen. Dit straatje kruist via een brug de N5, waarna we links aanhouden en de Rue de l'Egalité

zuidwaarts blijven volgen. Bij een waterzuiveringsstation gaat deze over in **Chemin de la Bruyère des Censes**.

In het Dijledepartement kwam in de eerste dagen van 1796 de troep van Cousin Charles, zijn 'Armée Belgique', in beweging. Charles zou op 2 januari zelf in de Haute Cense en de Basse Cense te Sart-Dames-Avelines het bevel geven tot het bakken van brood en braden van vlees ter ondersteuning van een aantal vermetele plannen: een raid op Genappe en zijn staalgieterij, een hinderlaag voor een konvooi Franse paarden bij de Quatre Bras, machtsvertoon en het stoppen van een postkoets in Gosselies, het omhakken van vrijheidsbomen en een mars op Charleroi.

In de nacht van 4 op 5 januari trekken ze zich vermoeid terug in de herbergen van Gosselies en worden er verrast door Franse soldaten, gealarmeerd door een ontsnapte passagier van de postkoets. Antoine Lecocq wordt ter dood veroordeeld en gefusilleerd op 17 februari 1796 in een steeg nabij de Place de la Liberté, het voormalige Koningsplein te Brussel. Cousin Charles kon ontkomen en wordt bij verstek ter dood veroordeeld.

Bij de splitsing houden we links aan en passeren de boerderijen Haute Cense en Basse Cense; zie hierboven hoe deze afgebeeld zijn op de Ferrariskaart³ uit de tijd van Charlepoeng. We passeren de B&B Les Autres Sens en belanden uiteindelijk via een rotonde in de Rue Houlette, die ons met **knooppunt 29** terug op het fietsnetwerk plaatst. Nu staan er 40 km op de teller en zijn we hier in het zeer landelijke Sar-Dames-Avelines halfweg onze fietslus.

In het verlengde van deze straat bereiken we via de Drève des Quatre Chênes, en een fameuze afdaling door de bossen en langs de kapellen van de abdij, de ruïnes van Villers-la-Ville (**knooppunt 30**), een ruststop bij uitstek met eten en drinken in Le Chalet.

In de eerste helft van 1799 werden er in het zuiden van het Dijledepartement niet minder dan 60 aanslagen gepleegd tegen de Republiek. Cousin Charles had het vooral gemunt op de opkopers van geconfisqueerde kerkelijke goederen (zogenaamd 'zwart goed'), gewetenloze en goddeloze sjoemelaars die door de bevolking zeer werden verafschuwd. Zo werd bijvoorbeeld citoyen Latterade, een Frans geneesheer, overvallen omdat die de abdij van Villers-la-Ville wist te bemachtigen en om te vormen tot een enorme werf waar bouwmaterialen werden verhandeld. Ook municipale agent Glibert van Glabais en citoyen Mascart, een hereboer uit Ohain, werden op dezelfde manier met een bezoek vereerd.

We zetten de tocht langs het riviertje Le Train verder naar **2-voudig knooppunt 38**. Daar kiezen we voor de rustigere baan langs **knooppunt 36** naar Court-Saint-Etienne. Na een korte afslag (voorzichtig!) passeren we **knooppunt 59** in de buurt van de Romaanse kerk Saint Etienne (11de eeuw). We draaien naar rechts en na het brugje over de l'Orne (**knooppunt 58**) nemen we opnieuw rechts naar **knooppunt 60** en **knooppunt 61**.

3 De nauwkeurigheid van de oude te velde opgetekende kaart is opmerkelijk. Ook weerspiegelt dit karteren van verleden en heden een ontwikkeling waarin bossen voor een goed stuk stand hielden maar akkers voor de bijl gingen door bebouwing.

Hier verlaten we even het fietsnetwerk. Onderaan de kerkmuur van de Eglise Saint-Guibert bereiden we ons voor op de beklimming van Mont-Saint-Guibert. Daaraan beginnen we met de fiets in de hand; een klein steegje brengt ons naar de **Grand Place** waar we eventueel de tijd kunnen nemen om in de dag/nachtwinkel (links) iets aan te schaffen ter versterking van de inwendige mens. Daarna houden we rechts aan om via de **Grand Rue** van 60 naar 140 meter te klimmen.

Op het T-kruispunt nemen we naar rechts, over dezelfde spoorwegverbinding die we even volgden in Rixensart, en belanden met **knooppunt 64** opnieuw op het fietsnetwerk. Vandaar stijgen we verder naar het hoogste punt en het 'gifdorp' Mellery. Hier werd in de jaren '80 met Les Sableries Réunies meer dan 500.000 ton illegaal en zwaar vervuild afval uit Nederland gestort, een onverkwikkelijke zaak die in 2003 door verjaring ongestraft bleef voor de betrokken afvalbaronnen, maar de dag van vandaag nog steeds gewin oplevert aan Renewi.

Via **knooppunt 66** bereiken en verlaten we via het **3-voudig knooppunt 67** Louvain-La-Neuve. Bij het **2de knooppunt 67** kunnen we de lusvormige Avenue Georges Lemaître, de grondlegger van de oerknal⁴, verkennen. Of we kiezen om direct de Big Bang Route richting Leuven aan te vatten via het derde **knooppunt 67**. Daarna brengen de **knooppunten 95 en 89** ons terug op een voor onze leemstreek typisch hoger gelegen landbouwplateau.

Op **knooppunt 76** nemen we links en dalen opnieuw af in de vallei van de Dijle. Op **knooppunt 75** nemen we naar rechts naar het **2-voudig knooppunt 57**, en zorgen ervoor dat we de Chaussée de Huy schuin oversteken, want we willen niet nog een berg op naar Dion-le-Mont. De Boulevard du Centenaire

4 In 1929 schreef de Amerikaan Edwin Hubble over het uitdeinen van het heelal. Leuvens priester Georges Lemaître, de vader van de Big Bang, deed dat al twee jaar eerder. In 2018 is de wet van Hubble herdoopt tot de wet van Hubble-Lemaître.

brengt ons naar Dion-le-Val (**knooppunt 56**) waar we de weg vervolgen naar **knooppunt 49** en het verder gelegen **knooppunt 47**. Dat we bereiken na tweemaal onder de spoorweg naar Archennes te hebben gereden. We vervolgen onze weg via de **knooppunten 37 en 39**.

Onderweg heeft de opmerkelijke fietser mogelijk een oude wegwijzer gezien naar 'Tudor'. Dat was een batterijfabriek in Florival die na overname door Exide is verlaten en nu een van de meest door lood en andere chemicalieën verontreinigde sites vormt in Zuid-Dijland.

Op knooppunt 39, het treinperron van Pécrot, laten we de sporen rechts liggen en gaan we voor de straat naar Sint-Agatha-Rode die eindigt op een T-kruispunt (**knooppunt 31**). Hier verlaten we het fietsnetwerk en nemen we naar links om onmiddellijk rechts Voetweg 39 in te slaan.

Dit brengt ons op de **Leuvensebaan** waar we even naar links nemen om aan de kapel van Onze-Lieve-Vrouw rechts de **Zesdagmaalstraat** in te rijden.

Over de heuvel slaan we links de **Onderbosstraat** in. Deze volgen we onderaan de helling van Rodebos, beschermd en eigendom van het Agentschap Natuur en Bos.

Eenmaal aangekomen op een asfaltstraat nemen we naar rechts, richting het dorp van **Terlanen** en Herberg 't Klein Verzet. Oef, dat was een fietstocht die we niet vlug zullen vergeten ...

Zij die deze tocht tot een goed einde brengen kunnen eveneens tekenen voor de **Charlepoeng gravelroute**. De gravelroute vindt zijn inspiratie in deze serie van drie wandel- en fietsbrochures. Door uitbreiding naar de Leeuw van Waterloo en naar het Zoniënwoud ontsluit deze route de mooiste fietsparcours van de streek. Met zijn 147 km en 1427 hoogtemeters niet echt bedoeld voor de 'passieve recreant'. Zie voor details <https://ridewithgps.com/routes/34789770>

Technische fiche

Afstand: 83 km en 710 hoogtemeters

Start: Herberg 't Klein Verzet, Bollestraat 1, Terlanen-Overijse

Bereikbaarheid: Trein Leuven – Ottignies, station Pécrot

Bewegwijzering: Fietsknooppuntennetwerk Vlaams-Brabant en Waals-Brabant

Uitbreidingslussen: Meer van Genval – Big Bang Route

Wegtoestand: Soms onverhard, soms hobbelige kassei

Reliëf: Bergop, bergaf en stevige klim in Mont-Saint-Gibert

Veiligheid: Bij kruisingen met steenwegen is er druk autoverkeer mogelijk

Logistiek: Bijkomende info is beschikbaar in Herberg 't Klein Verzet, Terlanen-Overijse

Blikvangers: Meer van Genval, 'Badplaats' Rénipont, Klooster van Lutgardis, Leeuw van Waterloo, Plancenoit, Loupoigne, Villers-la-Ville, Mellery, Louvain-La-Neuve

Gebruikte kaart: OpenStreetMap met afdruk op achterkaft

Info: De Charlepoeng gravelroute, een volgende uitdaging

Waardering: Pittige daguitstap, best te smaken met geoefende benen. Kan ook in 2 dagen met halfweg een overnachting in de Indrani Lodge of de Chambres d'Hôtes Les Autres Sens.

www.tkleinverzet.vlaanderen
Terlanen, 30 januari 2024

